

ಹಲವರು ಹುಬ್ಬಿನಿಂದ ಸಂಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳೆಂದು; ಇನ್ನು ಹಲವರು ಓರನೋಟ ದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಳೆಂದು ತಮ್ಮ ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಿಂಕದ ಸಮೀಪಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ದಮಯಂತಿಯು ನಳನ ರೂಪಿನಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ಕಂಡು 'ಇದು ಮಾಯಾ ಜಾಲ. ಇವರ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಏನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ದಮಯಂತಿಯು ಹಾಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಆತಂಕ ಗೊಂಡ ಭೀಮರಾಜನು ಓಡೋಡಿ ಮಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವಳು ಹಾಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಾಡಿಸಿ ಪೀಡಿಸಿ, ಒಲೈಯಿಂದ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು ಇಂದ್ರ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಮೋಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯ ರಾಜನು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು:

'ವಾಣಿ ನೀರಜಪಾಣಿ ಬ್ರಹ್ಮನ
ರಾಣಿ ಪನ್ನಗವೇಣಿ ಸುಕೃತ
ಶ್ರೇಣಿ ಸುರನಿಕುರುಂಬ ವಂದಿತ ಸತ್ಯ ಸಂಚಾರಿ
ವಾಣಿ ಸ್ತ್ರೀಕುಲರನ್ನೆ
ವರಗೀರ್ವಾಣಿ ರಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು.'

ಅವನ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸೊಸೆ, ಜಗತ್ತಾವನೆ, ಸುರಾರ್ಚಿತೆ, ಮರೆಹೊಕ್ಕವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡುವ ಸರಸ್ವತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿದಳು,

'ರಾಜನೇ, ಇಂದು ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಧ್ಯಾನಿಸಿದೆ? ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು?'

'ನಿಗಮನುತೆ ಗೀರ್ವಾಣಿಯೇ, ಏನೂ ತಿಳಿಯದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡು. ಅಗಣಿತ ಅರಸರು ನೆರೆದಿರಲು ಸರಿಯಾದ ಆಯ್ಕೆ ನಮಗೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾರೋ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಒಂದೇ ರೂಪಿನಿಂದ ಬೆರಗುಂಟು ಮಾಡಿ ಭಯಭಾವ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಮಗಳ ಮನಸ್ಸು ಕಂಗೆಟ್ಟಿದೆ.'

ರಾಜನ ಆ ನುಡಿಗೇ ಶಾರದೆಯು ನಗುತ್ತ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಉಪಚರಿಸಿ,

'ಕುವರಿಯೇ ಕೇಳು. ಇದು ದೇವ ಮಾಯೆ. ನೀನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಭಜಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾರನಳಾದಳು.

ಸರಸ್ವತಿಯು ನುಡಿಯಂತೆ ದಮಯಂತಿ ಮತ್ತೆ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ಆ ನಾಲ್ವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು:

'ದೇವಕುಲ ಸಂಭವರೇ, ನನ್ನನ್ನು ತಾವು ಮಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ರಕ್ಷಿಸಿ, ಪಾವನರಾದ ತಾವು ಯುವತಿಯಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡಿ.'

ದೇವ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಲರಸನ ಕೊರಳಿಗಿಟ್ಟಳು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯು

ಕೂಡಲೇ ಯಮ, ವಾಯು, ವರುಣ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರ ತಮ್ಮ ಮಾರುವೇಷ ವನ್ನು ತೊರೆದರು. ದೇವೇಂದ್ರ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ನಳನೃಪನನ್ನು ಕರೆಸಿದನು. ಹೂ ಮಳೆ ಸುರಿಸಿದನು. ದೇವ ದುಂದುಭಿಯು ಮೊಳಗಿತು. ದಮಯಂತಿಯು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ನಳನ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿದಳು.

ಭೀಮನೃಪನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿದನು. ಅವರು ಸತಿಪತಿ ಯರಿಗೆ ಹರಿಸಿ ಮಂಗಳಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಳಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಭೀಮರಾಜನು ನಳ ದಮಯಂತಿಯು ಧಾರಾ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ದನು. ಮುತ್ಯೈದೆಯರು ಶೋಭಾನಿಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ದೇವಾಂಗನೆಯರು ವಧುವರರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಎತ್ತಿದರು. ಋಷಿಮುನಿಗಳು 'ತುಂಗ ವಿಕ್ರಮನಾಗಾ' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ಮನೋಹರವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಭೀಮನೃಪನಿಂದ ಯುಕ್ತ ಸತ್ಕಾರ ಪಡೆದು ದೇವಾಂಗನೆಯರೊಡನೆ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಅರಸ ಧರ್ಮರಾಜನೇ ಕೇಳು. ವಿವಾಹಾನಂತರ ಐದನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪನ್ನೀರು ತುಂಬಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕುಂಕುಮ ಬೆರೆಸಿದರು. ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ತರುಣಿಯರು ಓಕುಳಿಯನ್ನಾಡಿದರು. ಓಕುಳಿಯ ಪರಿಮಳ ಭೂಮಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಪಸರಿಸಿತು. ದೇವತೆಗಳು ನಲಿದಾಡಿದರು. ಭೀಮನೃಪನು

ತನ್ನ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರನ್ನು, ರಾಜರನ್ನು, ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು, ಮುನಿಮುಖ್ಯರನ್ನು, ಸುಗಾಯಕರನ್ನು, ಪಂಡಿತರನ್ನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು, ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಹರ್ಷ ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಅವರಿಗೆ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ವಸ್ತ್ರಾಭಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

ನಳ ಭೂವರನು ನಿಜ ಸತಿ ಸಹಿತ ಹೊಕ್ಕನು ನಿಷಧ ಪಟ್ಟಣವ

ವಿದರ್ಭರಾಜ ಭೀಮನೃಪನು ತನ್ನ ಅಳಿಯನನ್ನು ರಾಜೋಪಚಾರದಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದನು. ಮಗಳಿಗೆ ಹೊಳೆವ ರತ್ನಾಭರಣಗಳು ತುಂಬಿದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು, ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಯನ್ನು, ಒಡನಾಟಕ್ಕೆ ಲಲನೆಯರನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ನಳಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಮಂಗಳ ಪಾಠಕರ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ನಿಷಧ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು.

ನಳಮಹಾರಾಜನು ದಮಯಂತಿಯೊಂದಿಗೆ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಷಧ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆಗ ಶಂಖ, ಮೃದಂಗ, ಭೇರಿ, ದುಂದುಭಿ, ಮಂಗಳ ಘೋಷ ಮೊಳಗಿತು. ನಳನೃಪನು ವೈಭವೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ನಡೆದನು. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಿದನು. ಇಂದುಮುಖಿಯಾದ ದಮಯಂತಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು

ನಳನೃಪನ ರಾಜ್ಯದ ಸಿರಿಸಂಪತ್ತು ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ಸಪ್ತದ್ವೀಪದ ರಾಜರುಗಳು ತಲೆಬಾಗಿ ಅವನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹಬ್ಬಿತು.

ನಳ ಚಿತ್ರೇಶನಿಂದ ಅವನ ಸತಿ ದಮಯಂತಿಯು ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು, ಒಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಖ ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದರು.

* * *

ಕುಟಿಲಾತ್ಮಕ ಕಲಿಪುರುಷ

ರಾಜೇಂದ್ರ ಧರ್ಮನೃಪಾಲನೇ ಕೇಳು. ವಿದರ್ಭನಗರಕ್ಕೆ ದಮಯಂತಿಯು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಆಗ ವಿದರ್ಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದೇವೇಂದ್ರನು ದಿಕ್ಕಾಲ ರೊಂದಿಗೆ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಬರುವಾಗ— ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರು ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಪಟಿಯೂ ಹೃದಯ ಹೀನನೂ ಆದ ಕಲಿಪುರುಷನನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವನ ತಲೆ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಕತ್ತು ಬಾಗಿತ್ತು. ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹರಕು ಗಡ್ಡವಿದ್ದು ಮೀಸೆ ಕೆಂಚಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದು ಎತ್ತರವಾದ ಉಕ್ಕಿನ ರಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಅಮರೇಶ್ವರನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಮಂದನಗೆ ಬೀರುತ್ತ,

'ಯಾರು ನೀನು? ಜಂಭನನ್ನು ಕೊಂದ ದೇವೇಂದ್ರನೇ? ಯಾರಿವರು? ಯಮ ವರುಣರಾದ ದಿಕ್ಕಾಲಕರೇ? ಎಲ್ಲಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪಯಣ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

ಇಂದ್ರನು ಸಾಹಸ ಭಾವದಲ್ಲಿ ನಮನಗೆಯೊಡನೆ 'ನಾವು ವಧು ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ನಳನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಿ ಬಂದೆವು' ಎಂದು ಹೇಳುವುದೇ ತಡ, ಕಲಿಪುರುಷ ಕೋಪಗೊಂಡು ಕಿಡಿಕಾರುತ್ತ ಹೇಳಿದ:

'ದೇವತೆಗಳಾದ ನೀವು ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಬಲಾಢ್ಯರು. ಆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನೀವು ಪಡೆಯಲಾರದೆ ನಳರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಂದಿರುವಿರಲ್ಲ! ಹರ ಹರ ಮಹಾದೇವ! ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತೇನೆ.'

'ಕಲಿ ಪುರುಷ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಾಡಿದೆ. ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪೌರುಷ ವಿದೆಯೇ? ಆದರೆ ಈಗ ನಮಗೆ ಆ ದಮಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ರಾಜರುಗಳಲ್ಲಿ ನಳಮಹಾರಾಜನು ಅಲಂಕಾರ ಪ್ರಾಯ, ಮಹಾಶೂರ. ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಿಂದ ಏನು ಆದಿತು?'

ಇಂದ್ರನ ಆ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಕಲಿಪುರುಷನು ಅತಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಬುಸುಗುಡುತ್ತ ಹೇಳಿದ:

'ಇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನ